

Muutuste raamat

Rein Raud „Vanem Paksem Tigidam“

Mustvalge Kirjastus, 2013

Kui esimest korda selle novellikogu kätte haarasin, vaatasin esmalt raamatu ülevaatliku pilguga läbi, nagu ostaks hobust: vaatasin kabjad üle, kiikasin ka suu sisse, et hambad üle kaeda, see tähendab, uurisin kaant, sisukorda ning lehitsesin pisut. Tunnistan, et Rein Rauast teadsin häbiväärselt umbes sama palju kui teisejärguline vikipeedia autor, kuid tema loomingu kaudu sain tema endaga mõnevõrra lähemalt tuttavamaks. Olulisemad on aga tema mõtted, mis panevad lugejat endasse vaatama ning mõtisklema oma olemuse ja valikute üle.

Novellikogu on Rauda aastate jooksul kogunenud juttude kogumik. Ometi ei saa neid lookesi päris seosetuteks pidada. Ühise autori kõrvalt algab teose sisu mõistmine just kujundusest. Kaanekujunduses on kasutatud Peeter Lauritsa teost „Muutuste raamat“ (2013). Kuigi kujundus ise on kütkestav, huvitavalt mustriiline ja mitmetasandiline, on oluline ka pealkiri. Rein Raud on japanist ning „Muutuste raamat“ on Aasia kultuuride üks olulisemaid teoseid. See kirjeldab lihtsal viisil looduse ja inimese seisundeid ning seda kasutatakse ennustamisel. Veel tuleb märkida, et seda võib tõlgendada väga paljudel erinevatel viisidel.

Need 25 novelli räägivadki just inimesest ja tema olemusest. Kajastatakse inimese huvisid, ihasid, uskumusi ning hirme, mis teda kannustavad ning ajendavad. Samuti on oluline elu katkematu kulgemine ning maailma ja selle inimeste pidev muutumine. Kogumik on täis mõtisklusi elu olemuse üle. Selge viinje sellele, kuidas teosele lähenema peaks, annab novell „Magus kaarik“, kus salapärase tegelane valges ülikonnas küsib kirikuõpetajalt Alfonsilt küsimuse, millele keegi vastata ei ole suutnud: „Ma küsin seda, et kas inimene on su meelest inimene üleni või on meie loomulik olek mingi puue ja haigus, mis tuleb välja ravida? Kas Tema armastas kõiki inimesi sellistena, nagu nad on, või ainult mingeid näidislapsukesi, keda sai avalikel üritustel sülle võtta? Mis sa arvad?“

Filosoofina võimaldab Raud küllaldaselt tõlgendusvabadust. Õieti on iga teose mõistmise juures kõige olulisem oma seoste ja mõtete loomine. Nõnda arutab filosoofia õppejõud Evald tema juurde tulnud Surmaga, kes on ennast tudengiks moondanud: „Ometi, elav mõte ongi selline, mis iga teise elava mõttega kokku puutudes sünnitab midagi uut ja seniolematut. Võtad praegu mõne vana mõtleja ette, aga mitte selleks, et teada saada, mida ta täpselt ütles.“

Sest ta mõte võis tähendada midagi väga selget sellel hetkel, kui ta seda mõtles, aga praegu, kui mina seda loen, mõistan ma seda erinevalt, aga ikkagi õigesti.“ Kirjapanemisega on hiilgava mõtte edasiandmine üks kõrvaleesmärkideks. Mõte tihti iganeb kirjapanemise hetkel. Oluline on ajendada lugejat ennast mõtlema, et tõesti luua midagi uut ja seniolematut.

Kogumikuga näitab Raud oma nii sisuliselt kui ka stiililiselt laia amplituud: on nii mõtisklusi, dialooge kui ka seiklusjutte, millest igähele on vastav stiil. Lugemine on ladus ning mõtetest aru saamine keele taha ei jää. See võimaldab süveneda teose sisusse ja nii mõnigi novell on kirjutatud huumorivõtmes, andes võimaluse filosoferida naerupahvakute saatel.

„Vanem Paksem Tigedam“ kõnetab mind mitte ainult seetõttu, et ma olen paks ja tige, vaid seepärast, et käsitleb inimese vooruseid ja pahesid tema loomuliku osana. Lugeja õpib aktsepteerima enda vigu ning leppima endaga sellisena, nagu ta on. Kuigi õnne nimel ei ole mõistlik laskuda pahedesse ega kindlatesse hinge lämmatavatesse rutiinidesse, on oluline tunnistada ja omaks võtta oma pahesid ja vigu, sest need ongi lahutamatud osad igast inimesest. Elu kulgeb edasi meie tahtest sõltumata ning „maailm ei püsi hetkegi muutumatuna ning samuti pole ka mina ei täna see, kes olin eile, ega homme see, kes olen täna.“

Ulakass 2015